

ADAPTABILITATEA OPERAȚIONALĂ – CERINȚĂ ESENȚIALĂ PENTRU VIITORUL FORȚELOR TERESTRE

OPERATIONAL ADAPTABILITY – ESSENTIAL REQUIREMENT FOR LAND FORCE'S FUTURE

Lt.col. drd. Cristinel Dumitru COLIBABA*

Într-un mediu complex și nesigur, în care concurența pentru resurse, autoritate politică, suveranitate și legitimitate vor da naștere unor varietăți de conflicte între provocări la adresa securității aflate într-o continuă schimbare într-un mediu din ce în ce mai competitiv al unei lumi interconectate, va deveni din ce în ce mai complicat de realizat distincția acestor provocări datorită complexității adversarilor, numeroșilor actori implicați și abilitatea amenințărilor de a se adapta rapid. Acestea sunt motivele pentru care capacitatea de adaptare a unei armate la situații noi a început să devină un subiect de interes pentru gânditorii militari.

In a complex and uncertain environment, where competition for resources, political authority, sovereignty and legitimacy will rise a variety of conflicts between security challenges in a changing environment of increasingly competitive interconnected world. Therefore, it will become increasingly difficult to distinguish these challenges due to the complexity of opponents, actors involved and the threats ability to quickly adapt. These are briefly the reasons why the Armed Forces' adaptability to new situations has started to become a topic of interest for military thinkers.

Cuvinte-cheie: forțe terestre; adaptabilitate operațională; mediu operațional; securitate.

Keywords: land forces; operational adaptability; operational environment; security.

Motto

„Nu există vreme rea, ci doar îmbrăcăminte nepotrivită”.

(proverb german)

Trăim într-o perioadă în care viteza cu care evoluează tot ce ne înconjoară crește exponențial, în care totul devine mai complex și mai interdependent și în care viitorul este din ce în ce mai imprevizibil. Toate aceste caracteristici implică din partea celor care vor să gestioneze eficient mediul în care trăiesc o tot mai mare capacitate de adaptare la situații complexe și des schimbătoare.

Este evident că aceste caracteristici sunt valabile și pentru mediul operațional în care acționează forțele terestre, astfel încât capacitatea de adaptare a unei armate la situații noi a început să devină un subiect de interes pentru gânditorii militari, în momentul de față vehiculându-se tot mai mult de conceptul de adaptabilitate operațională.

Pentru a putea identifica în mod corect dimensiunile acestui concept sunt necesare stabilirea unor repere care să reprezinte punctele de plecare a demersului de față, primul dintre acestea fiind descrierea viitorului mediu operațional în care vor opera forțele terestre, inclusiv identificarea amenințărilor potențiale la adresa securității naționale.

O altă problemă care trebuie abordată este fundamentarea teoretică a conceptului luând în considerare descrierea mediului operațional și literatura militară de specialitate precum și identificarea unor strategii pertinente de implementare a conceptului. După finalizarea acestor demersuri este necesar a se identifica implicațiile implementării conceptului de adaptabilitate operațională în ceea ce privește dezvoltarea capabilităților și instituțiilor care sunt responsabile de generarea structurilor viitoare a forțelor terestre.

**Batalionul 280 Infanterie Mecanizată*
e-mail: *cristicolibaba@yahoo.com*

Contextul operațional

Forțele terestre vor continua și pe viitor să își desfășoare activitatea într-un mediu complex și nesigur, în care concurența pentru bunăstare, resurse, autoritate politică, suveranitate și legitimitate vor da naștere unor varietăți de conflicte între provocări la adresa securității aflate într-o continuă schimbare într-un mediu din ce în ce mai competitiv al unei lumi interconectate. Într-un mediu în care resursele sunt din ce în ce mai puține, forțele terestre trebuie să se pregătească pentru o modificare de abordare strategică în timp ce participă la gestionarea aceste provocări. Mai mult decât atât, va deveni din ce în ce mai complicat de realizat distincția acestor provocări datorită complexității adversarilor, numeroșilor actori implicați și abilitatea amenințărilor de a se adapta rapid.

În ciuda noilor evoluții ale mediului de securitate din vecinătatea granițelor țării nu este previzionată o amenințare convențională majoră la adresa României, datorită, în principal, statutului de țară membră NATO, principalele riscuri și amenințări identificate de Strategia de securitate națională a României fiind¹:

- terorismul internațional structurat în rețele transfrontaliere;
- proliferarea armelor de distrugere în masă;
- conflictele regionale;
- criminalitatea transnațională organizată;
- guvernarea ineficientă.

În urma unor analize efectuate de către teoreticienii militari au fost identificate și alte riscuri și amenințări la adresa securității naționale, la gestionarea cărora putând fi angrenate forțele terestre, astfel²:

- atacurile cibernetice;
- proliferarea rachetelor balistice;
- vulnerabilitatea structurilor critice;
- conflictele înghețate;
- schimbările climatice având drept consecințe dezastre naturale.

Este, de asemenea, de așteptat o diversificare a gamei de amenințări la adresa securității naționale care vor include atât actori statali, cât și nonstatali, forțe paramilitare, insurgenți, organizații criminale, teroriști și individualități cu vaste cunoștințe tehnologice. Aceste amenințări se vor opune intereselor naționale folosind forțe adaptive care operează într-un mod neconvențional, urmărind astfel să anuleze avantajul puterii de foc și de mobilitate al forțelor terestre convenționale.

De asemenea, un număr considerabil de progrese științifice, tehnologice și sociale sunt văzute ca fiind factori modificatori al viitorului mediu operațional. Noile tehnologii, precum sistemele autonome, rețelele sociale, soluțiile alternative de putere și energie se vor răspândi din ce în ce mai mult și vor avea un impact mai mare asupra eficienței militare. În plus, tehnologiile au cel mai mare impact asupra capacității militare atunci când sunt combinate cu o doctrină potrivită și sunt integrate cu eficiență în organizarea și instruirea forțelor militare.

Un alt element care poate avea un impact deosebit asupra viitoarei structuri a forțelor terestre este factorul economic și, în special, criza economică resimțită la nivel mondial și a cărei efecte constau în insuficiența fondurilor necesare modernizării, precum și capacitatea limitată de a susține în totalitate nevoile de instruire la nivelul armatelor moderne.

Atunci când vorbim despre contextul operațional în care vor acționa forțele terestre trebuie să ne referim în permanență la misiunea fundamentală a Armatei României, respectiv „apărarea intereselor naționale ale României, în condițiile democrației constituționale și ale controlului democratic și civil asupra forțelor armate. Armata trebuie să fie pregătită să prevină, să descurajeze și să contracareze o eventuală agresiune armată împotriva României și aliaților săi”³. Forțele terestre vor rămâne principala forță militară a României, organizată, antrenată și echipată pentru operații de luptă prompte și de lungă durată, pentru a înfrânge forțele terestre inamice, să apere regiuni, să controleze terenul, populația și resursele naturale și să pună la dispoziție forțe de menținere a securității în străinătate, în cadrul operațiilor multinaționale.

Un factor important care trebuie luat în considerare atunci când vorbim de contextul operațional viitor este legat de statutul României de țară membră a Alianței Nord-Atlantice, statut care implică interoperabilitate și standardizare cu celelate țări partenere și de asemenea, implică probabilitatea destul de ridicată a participării forțelor terestre la misiuni în teatre de operații în cadrul unor forțe întrunite multinaționale. Din acest punct de vedere este necesar să analizăm care sunt misiunile principale pe care o astfel de forță întrunită va trebui să le îndeplinească, respectiv⁴:

- lupta împotriva terorismului și războiului neconvențional;

- descurajarea și respingerea agresiunilor;
- proiectarea puterii în ciuda provocărilor antiacces și interdicere zonală;
- contracararea efectelor armelor de distrugere în masă;
- executarea eficientă de acțiuni în spațiul cibernetic;
- apărarea teritoriului național și asigurarea sprijinului autorităților statului;
- desfășurarea de operații de stabilitate și contrainsurgență;
- desfășurarea de operații umanitare, de sprijin în situații de urgență și alte operații.

Adaptabilitatea operațională

Luând în considerare cele descrise mai sus se naște inerent problema modalității în care forțele terestre pot să își mențină abilitatea de a învinge pe câmpul de luptă, de a apăra interesele naționale și de a îndeplini toate misiunile încredințate la nivel național, dar mai ales multinațional, într-un mediu operațional complex și într-o perioadă de austeritate financiară.

Este evident astfel că forțele terestre ale viitorului vor trebui să proiecteze în continuare puterea decisivă în teren, printr-o capacitate robustă și credibilă de a învinge adversarii într-o gamă variată de operații militare atât în țară, cât și în afara ei, pentru că militarii forțele terestre sunt singurii capabili să exercite modificări de durată ale comportamentului populațiilor, oferind astfel comandanților lor un avantaj decisiv. Această caracteristică fundamentală a forțelor terestre de a furniza puterea militară decisivă este așa-numita adaptabilitate operațională și reprezintă una dintre soluțiile oferite de armatele moderne pentru problema formulată mai sus, fiind definită ca: „abilitatea de a modela condiții și de a răspunde eficient la amenințări și situații schimbătoare prin acțiuni pertinente, flexibile și în timp oportun”⁵.

Adaptabilitatea operațională reflectă o calitate a liderilor și forțelor care se manifestă prin gândire critică, ușurința de a acționa în condiții de ambiguitate și incertitudine, înclinația spre a-și asuma riscuri acceptabile și abilitatea de a se adapta rapid evaluând în permanență situația în care acționează. Comandanții facilitează crearea unor forțe adaptabile prin aplicarea principiilor flexibilității, planificării colaborative și execuției descentralizate, astfel încât adaptabilitatea operațională utilizată corect are ca rezultat forțe care:

- înțeleg mediul operațional;
- se adaptează și anticipează tranziția;
- acceptă riscuri pentru a crea oportunități;
- influențează forțele aliate, neutre și inamice, precum și partenerii interagenției, interguvernamentali și multinaționali.

Înțelegerea mediului operațional. Comanda este o funcțiune a luptei care are un caracter individual și personal și reprezintă un amestec dintre imaginație și originalitate în rezolvarea problemelor, deprinderi de motiva și comunica și o înțelegere deplină a dinamicii operațiilor. Actul de comanda pe timpul desfășurării operațiilor necesită înțelegerea relațiilor dinamice și complexe dintre forțele proprii, inamicul și mediul operațional, incluzând aici și populația, această înțelegere ajutând comandanții să vizualizeze și să descrie corect intenția comandantului și să ofere cel mai bun ghid pentru planificarea operației.

Adaptarea și anticiparea tranzițiilor.

Adaptabilitatea operațională permite comandanților să aibă abilitatea de a tranzita permanent între diferite tipuri de operații din întreg spectrumul conflictului, întrucât, așa cum ne-au demonstrat campaniile militare din ultimul deceniu, se poate evolua de la operații majore la război asimetric sau operații de stabilitate și sprijin. Tranziția presupune deseori transferul de responsabilitate către alte organizații sau autorități, spre exemplu de la forțele militare de coaliție la cele indigene, la autoritățile civile sau organizații internaționale. Comandanții identifică potențialele tranziții încă de pe timpul planificării, țin cont de ele pe timpul execuției și le evaluează continuu pentru a asigura progresul spre acestea și pentru a lua măsurile potrivite de pregătire și executare a lor.

Acceptarea riscurilor pentru crearea de oportunități. Adaptabilitatea operațională sprijină comandanții în crearea unor medii organizaționale și de instruire care promovează asumarea calculată și disciplinată a riscurilor, accentul fiind pus pe a câștiga și nu pe a preveni înfrângerea. Un element cheie a acestei filosofii include identificarea riscurilor, luarea deciziei cu privire la doza acceptabilă de risc și minimizarea efectelor riscului acceptat prin stabilirea de măsuri de control care să le atenueze.

Influențarea forțelor aliate, neutre și inamice, precum și partenerilor interagenții, interguvernamentali și multinaționali. Comandanții se folosesc personal de acțiuni de informare și influențare pentru a ghida actorii implicați în luarea deciziilor care sprijină obiectivele comandantului și modelează direct temele și mesajele destinate să informeze audiența publică națională și să influențeze populațiile aliate, neutre și inamice. Comandanții se asigură că temele și mesajele sunt sincronizate cu acțiunile, pentru a sprijini operațiile în desfășurare și a obține starea finală dorită, plecând de la premisa că adversarii se pot adapta rapid la mediul de informații și pot desfășura acțiuni agresive în cadrul acestuia pentru a obține un avantaj operațional. Aceste acțiuni ale adversarului se pot manifesta prin încercări de aruncare în confuzie a populației, distorsionarea faptelor pentru a-și susține propria variantă sau utilizarea altor metode inclusiv intimidarea și propaganda.

Analizând efectele benefice care pot rezulta în urma aplicării corecte a acestui concept putem afirma că adaptabilitatea operațională are rolul de catalizator al componentelor puterii de luptă a forțelor terestre sau așa cum afirmă strategii americani: „Adaptabilitatea în cadrul forței este un factor multiplicator de-a lungul spectrumului operațiilor militare, în special când sunt desfășurate într-un mediu complex, în lupta contra amenințărilor asimetrice sau pentru dezvoltarea forțelor de securitate străine”⁶.

Cadrul conceptual Prevenire-Modelare-Victorie

Adaptabilitatea operațională presupune existența unor instituții și organizații flexibile care să sprijine o gamă variată de misiuni și să își schimbe centrul atenției cu rapiditate pentru a preveni conflictele, modela mediul operațional și de a câștiga războaie, aceste trei elemente reprezentând componentele unui cadru conceptual prin care se poate implementa adaptabilitatea operațională, soluționându-se astfel problema de la care am plecat în acest demers.

Componentele soluției sunt cele trei roluri principale și interconectate: prevenirea conflictelor, modelarea mediului operațional și obținerea victoriei în luptă⁷, concentrarea capabilităților forțelor terestre pe aceste trei mari roluri având ca rezultat capacitatea de a răspunde eficient la un

mediu operațional aflat în permanență schimbare și la eventuale noi priorități strategice. Construind o forță care este capabilă să prevină, modeleze și să câștige, forțele terestre vor atinge un nivel de adaptabilitate operațională care va face față cu succes misiunilor stabilite de Strategia națională și a celor care derivă din participarea la coaliții multinaționale.

Prevenirea conflictelor se realizează prin deținerea unei forțe terestre credibile care poate lupta și învinge, care poate evita greșelile și poate opri acțiunile adversarilor, o forță pregătită și modernizată care are capacitatea și capabilitatea de a desfășura întreaga gama de operații militare, prin:

- asigurarea de forțe instruite și pregătite;
- dezvoltarea capabilităților expediționare;
- poziționarea forțelor pentru influențare și descurajare;
- echiparea unei forțe moderne;
- executarea misiunilor încredințate pe teritoriul național.

Modelarea mediului operațional

Forțele terestre modelează mediul operațional prin desfășurarea unui game variate de acțiuni, respectiv:

- asigurarea unei prezențe susținute și stabilizatoare;
- construirea de parteneriate și capabilități a partenerilor;
- sprijinirea activităților de cooperare în domeniul securității;
- executarea de servicii specializate;
- asigurarea asistenței umanitare și participarea la înlăturarea efectelor dezastrelor naturale.

Obținerea victoriei în luptă

Forțele terestre obțin victoria în luptă ca parte a forțelor întrunite și contribuie la apărarea teritoriului național prin capacitatea robustă și credibilă pusă la dispoziție și care deține destulă complexitate și flexibilitate pentru a putea fi decisivă în orice situație. Capacitatea forțelor terestre de a obține victoria îi oferă credibilitatea necesară pentru a preveni și descuraja conflictele și de a modela mediul operațional, prin:

- dislocarea rapidă;
- înființarea teatrelor de operații;
- desfășurarea operațiilor terestre unificate;
- susținerea și încheierea campaniilor militare.

Implicații în dezvoltarea capacităților și instituțiilor

Pentru a construi o forță terestră capabilă să prevină conflictele, să modeleze mediul operațional și să obțină victoria pe câmpul de luptă este necesară extinderea conceptului de adaptabilitate operațională de la forțele care operează în prezent la cele care vor fi generate în viitor și implicit asupra instituțiilor care sunt responsabile de organizarea, administrarea, echiparea, instruirea și susținerea lor, prin luarea în considerare a următoarelor aspecte:

- revizuirea doctrinei prin valorificarea lecțiilor învățate în cadrul operațiilor multinaționale la care au participat unități din forțele terestre, precum și prin adaptarea unor concepte de actualitate implementate de armatele moderne;
- operarea de modificări în cadrul organizării marilor unități și unități a forțelor terestre prin creșterea capacităților de mobilitate, contramobilitate și supraviețuire din organică, precum și a mijloacelor necesare satisfacerii necesităților informative din aria de responsabilitate, influență și interes;
- procesul de instruire trebuie să includă o gamă largă de misiuni caracterizate de complexitate, incertitudine, tranziția rapidă între diferite tipuri de operații, timp scurt la dispoziție și adversari adaptabili;
- demararea unor programe de achiziții de tehnică și echipamente care să poată susține din punct de vedere logistic implementarea noilor concepte în forțele terestre;
- revizuirea sistemului de învățământ militar prin adoptarea unor programe de învățare care să includă concepte moderne și care să includă instructori cu experiență operațională;
- implementarea unor politici de personal transparente și obiective care să promoveze performanța și să evite congestionarea sistemului.

Concluzii

Complexitatea și incertitudinea viitorului mediu operațional vor impune forțelor terestre necesitatea gestionării unei game variate de amenințări și provocări, inclusiv a celor aflate într-o continuă transformare. În acest mediu complex și nesigur,

adversarii se vor folosi de avantajul informațional și capacitățile oferite de noile tehnologii pentru a evita punctele forte ale forțelor terestre. De aceea, militarii forțelor terestre trebuie să fie la curent cu noile tehnologii pentru a-și putea menține puterea de luptă, a minimiza vulnerabilitățile și a dezvolta contramăsuri pentru viitoarele amenințări astfel încât să fie în măsură să mențină avantajul tehnologic. La acestea se mai adaugă și provocările recente crize financiare care impune sistemului militar o regândire a strategiei de investiții și a programului de modernizare a forțelor terestre.

Forțele terestre vor rămâne principala forță a Armatei României, organizată, antrenată și echipată pentru a răspunde cu promptitudine și susține operații de luptă pentru a învinge forțele terestre inamice și pentru a cuceri, menține și apăra terenul, resursele și populația. Viitorii comandanți și soldați, antrenați și educați să aplice adaptabilitatea operațională, vor continua să-și execute sarcinile specifice și să proiecteze o putere de luptă susținută și versatilă pentru executarea tuturor misiunilor stabilite de strategia națională și de comandantul forței întrunite. Acest lucru va determina necesitatea ca forțele terestre să se organizeze, instruiască și echipeze în funcție de misiunile pe care trebuie să le execute.

Forțele terestre viitoare trebuie să mențină capacitatea credibilă de a câștiga decisiv și capacitatea să sprijine comandanții forțelor întrunite în întreaga gamă de operații militare atât pe teritoriul național cât și în afara lui. În plus, forțele terestre trebuie să extindă conceptul de adaptabilitate operațională și asupra altor instituții care influențează viitorul lor, astfel încât să se obțină organizații flexibile și instituții adaptabile capabile să se reorganizeze rapid, să echipeze adecvat și să instruiască forțe terestre versatile.

Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul „**Studii doctorale și postdoctorale Orizont 2020: promovarea interesului național prin excelență, competitivitate și responsabilitate în cercetarea științifică fundamentală și aplicată românească**”, număr de identificare contract POSDRU/159/1.5/S/140106. Programul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. **Investește în Oameni!**

NOTE:

1 *Strategia de securitate națională a României*, http://www.mapn.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/strategia_nationala_de_aparare.pdf, p. 14-17.

2 P. Duțu, C. Bogzeanu, *Strategia militară a României în contextul noilor repere europene și euro-antlantice de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 16.

3 *Carta Albă a Apărării*, București, 2013, p. 25.

4 *2012 Army Strategic Planning Guidance*, p. 3, <http://usarmy.vo.llnwd.net/e2/c/downloads/243816.pdf>

5 Department of the Army Headquarters, *F.M. 3-0, Operations*, Washington, 2011, pp. 4-6.

6 *2012 Army Strategic Planning Guidance*, p. 3, <http://usarmy.vo.llnwd.net/e2/c/downloads/243816.pdf>, p. 7.

7 Department of the Army Headquarters, TRADOC Pamphlet 525-3-3, *The U.S. Army Capstone Concept*, Fort Eustis, 2012, p. 11.

BIBLIOGRAFIE

Strategia de securitate națională a României, 2008.

Carta Albă a Apărării, București, 2013.

Duțu P., Bogzeanu C., *Strategia militară a României în contextul noilor repere europene și euroantlantice de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

2012 Army Strategic Planning Guidance.

F.M. 3-0, *Operations*, Washington, 2011.

TRADOC Pamphlet 525-3-3, *The US Army Capstone Concept*, Fort Eustis, 2012.